

Inserati se sprejemajo in velja
ristopna vrsta:

3 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 " "
15 " " " " 3 " "

Pri večkratnem tiskanju se
ce .a primerno zmanjša.

Rokopis

se ne vračajo, nefrankovana
pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravištvu
(administracija) in ekspedicijska na
Dunajski cesti št. 15 v Medija-
ovi hiši, II. nadstropji.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr
za pol leta . . . 5 " — "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan
velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je Poljanski nasip
št. 48.

Izhaja po trikrat na teden in
sicer v torek, četrtek in soboto.

Grof Taaffe se giblje.

Naš dopis v zadnjem listu z Dunaja je poročal, kako razburjeni so „ustavoverci“ po najnovejših delih ministra Taaffeja, namreč po imenovanju bivšega ministra barona Korba za moravskega deželnege namestnika in odpravi barona Cherteka z Dunaja v Prago. Zdaj so o tem spregovorili že listi vseh barv, a reči se mora, da jasnosti še prav nič ni. Ugiba se mnogo, kako se to vjema s programom Taaffejevimi; ali hoče ustanoviti neko srednjo stranko? Ali si ne upa vladati s sedanjo večino državnega zbora? In od kod bo dobil svojo „srednjo stranko“, če ne iz desnice? Čehi mislijo, da tako ravnanje z levičarji, kakoršno je zdaj Taaffe pričel, to gladenje njihovo, ker jih hoče namreč premagati ali pridobiti si jih z dobrotami, ne pa s strogostjo ob tla vreči, je pač lepše in blažnjeje, a sila dolgotrajno in vselej tudi ne pelje do cilja.

Levičnjaki so namreč pričakovali na moravski namestniški sedež kčnega zagrizenega svojih ali pa kacega iz d sne stranke. Prvo bi jim bilo znamenje, da se jim Taaffe zopet bliža in da več trdno ne stoji, v drugem slučaju pa bi bili padli z vso močjo po Taaffeju in zagnali velikanski krik: „nemštvo je v nevarnosti“, saj je njih geslo še zmiraj staro, trdovratno, da Avstrija mora biti nemška. Zdaj pa ne morejo ne tega in ne onega in se le prav debelo gledajo ter morajo slišati od svojih tovarišev, da Avstrija, ktere večina na-

rodov ni nemška, ne more imeti nobenega narodnega značaja, ampak mora biti dom vsem narodom. S tisto pravico bi Slovani lahko zahtevali, da naj bo slovanska, pa kaj takega še ni nikomur na misel prišlo.

Grof Taaffe se toraj giblje in če imata zadnja njegova čina kako večjo politično važnost, je to ta, da skuša z Dunaja odpraviti počasi vse, kar bi mu utegnulo pri njegovi politiki na poti biti. Baron Chertek je očiten nasprotnik njegov in zvest privrženec levičnjakov, baron Korb, prejšnji minister trgovstva, je bil v ministerstvu že na strani Taaffejevih nasprotnikov, on je Nemec po rodu in mišljenji, po njem nemštvo toraj ne bo nikdar prišlo v nevarnost, zato so ustavoverci m usta zamazana; Čehom, katerih je dve tretjini v deželi, pač s takim možem ni vstreženo, ali Taaffe bo morda že kaj družega vkrenil, s čemer bo tudi njim vstreženo. Nekaj je pa že zopet dosegel namreč levičnjake je zmešal, da zdaj ne vedo, pri čem da so, in si še sami med seboj več prav ne zaupajo. Če s takimi dejanji misli „ustavoverci“ najljajše popolnoma ob veljavo spraviti, naj bo, drugače a niso nikakor dela, po katerih bi se spoznal minister, ki hoče mir narediti med narodi.

Politični pregled.

V Ljubljani 29. septembra.

Avstrijske dežele.

Dunajski listi se kaj marljivo pečajo z imenovanjem barona Cherteka in barona

Korba ter obirajo grofa Taaffeja, pravega pa nobeden nič ne vé. Politični krogi mislijo, da se bo zgodilo še več enakih dogodob, posebno radovedni so, kdo bo postal deželni predsednik na Koroškem, ki še ni imenovan. — Drugih važnih dogodob ni nič.

Na **Moravskem** dobodo v Brnu česko realko. Kdaj bo pa pri nas kaj s kako slovensko srednjo šolo?

Na **Goriškem** je za državnega poslanca voljen dr. Tonkli s 182 glasovi, dr. Abram jih je dobil le 88. Mi smo že o svojem času rekli, da nam bi bil vsak teh dveh ljub toraj smo veseli, da je volitev pri kraji.

Na **Štajarskem** je zavoljo volitve, ki bode 8. okt., veliko gibanje. Konservativni kandidat g. Bindlechner, kterege se bodo slovenski volilci poprijeli, ima veliko upanja, da zmaga. Bog daj, da bi!

Hrvatski zbor je končan, nasledki njegovi so posebno važni ti, da so se v njem združili pravi narodnjaki.

Vnanje države.

Vse gleda zdaj le na **Ulcinj**, ker je bil včerajšnji dan iztekel zadnji obrok Turčiji in Albancem in bi bili imeli vdariti Črnogorci pa evropsko brodovje. Ali kakor listi poročajo, zopet iz vsega tega nič ni, Turčija se vedno izgovarja, evropski politikarji pa le cincajo in cincajo, zdaj so se zopet spustili v pogodovanje in le Angleška in Rusja ste za to, da bi se streljanje nemudoma pričelo, če se Turki in Albanci ne umaknejo z mesta Črnogorcem.

Molek.

(Povest, spisal Resnicoljub.)

(Dalje.)

V kratkem dobi povabilo od svojega strica na Ogerskem k godovanju, kamor je vsako leto redno hodil in z veseljem, kajti ni se mu prijetnišega zdelo, nego sedečemu na lepi kočiji drdrajoči po ravnem polju med Vranskim in Celjem, gledati za mladega jutra pridne poljedelce, ko je solnce pripululo izza gor in zlatilo prelepo planjavo. Zapove toraj v kratkem vse pripraviti za odhod. Razun kočijaža ga je imel spremljevati samo Jože, čigar zvestoba in srčnost ste mu bili dovolj znani. Nameraval je ob enem obiskati prijatelja na Štajarskem in zategadelj je rekel, da bodo popoldan odrinili, ker misli prenočiti pri prijatelju. Družina in vsi posli so svetovali, da naj rajši družega dne počakajo in zjutraj odrnejo, ker bi sicer znali v ponočnem času priti do B . . . dolge in zelo zarašene daljne in samote, ktera meji Kranjsko od Štajarskega. Ta kraj je še sedaj v slabem glasu; za ča-a Francozov pa, — ko so namreč Kranjsko posedali in je bila ravno v tej dolini meja njihove oblasti, ter so mnogi hoteli na Štajarsko

pobegniti zavoljo marsiktere neprijetnosti — je bila B . . . kakor pripravljen brlog za postopače, kateri so voznike in druge popotne napadali in ropali. Eden izmed grofovih hlapcev je pripovedoval, da so se tudi z Gorenjskega preguani roparji preselili v B . . . in je zategadelj še bolj branil, da ne bi popoldan odrinili, ker bi jih znali hudobneži čakati, da bi jih napadli; tem bolj, ker jim je znano da hodi vsako leto grof na strcevo godovanje čez te samotne nevarne kraje. Tudi Jože je podpiral skrbnih poslov nasvet; previdnost, si je mislil, je povsod dobra.

Grof pa ga predrzno in z žgečim posmehom zavrne rekoč: „Ali se tudi ti bojiš, Jože? Saj tebe varuje tvoj molek in taka kopriva, kakor sem jaz, tudi ne pozebe rada! Le odrin mo, naprej!“

Jožeta je tako šaljenje žalilo, a vendar je molčal in se vsedel z grofom v kočijo, ktera je hitro drdrala po dunajski cesti proti štajarski meji. Grof je gledal po pridnih poljedelcih in poslušal petje ptičev in veselih v nedolžnosti igrajočih pastirjev po holmcih, ter se je s tem kratkočasil, kajti gozdar je bil nekako molčeč in malo zgovoren.

Proti večeru se je začela spuščati gosta

megla, v doline ko je poprej pokrivala le vrhe gora; zategadelj se je tudi kmali zmračilo in naši popotniki že dve uri ne srečajo žive duše in ne vidijo v temi več človeških bivališč, kajti trda noč jih je obdala. Zdaj so tudi pogovori vtihnili. Vse je tiho, samo konjskih kopit ropot odmeva na okoli in včasih se vtrné kaka iskrica kojem pod nogami kazajoča, da so še na cesti; ali naenkrat počí puška — Gašper, kočijaž se zvrne na tla, grof in Jože sta pa v nepopisljivi naglici zvezana in oropana ur in drugih dragocenosti. Šest mož v dolgih halah jih pehá pri slabi brleči svetilnici po hosti naprej; ker so bili vsi roparji oboroženi, je bilo vse vstavljanje zastoj.

Grof škriplje z zobmi in Jože sledi molčeč za njim; roparji pa pojo in žvižgajo veseli bogatega plena, dokler ne pridejo do kraja, kjer so drugi tovarši okoli piapolajočega ognja sedé jedli in pili ter vriskaje prihajajoče pozdravljali.

„O gospod grof! — zakriči z divjim glasom in zbudljivim smehom širokoplečen in po obrazu ves zaraščen korenjak, kateri je bil glava roparjev — pozdravljeni bodite, dobro došli! pobro! To je lepo, da tudi vi enkrat svoje nekdanje goste obišete. Znabiti se še

Bomo videli, kako kašo bodo zdaj še skuhali za preljubljenega Turka!

Angleži imajo na Irskem velike nemire, zdaj so delavci ubili nekega velikega posestnika zavoljo propirov o zemljišnih razmerah, ktere so tam jako neugodne kmetom.

Izvirni dopisi.

Iz Dolenskega, 25. sept. Po sijajnem izidu zadnjih volitev na Kranjskem za državni zbor bi se smelo soditi, da smo Slovenci v političnih nazorih popolno edini, po britkih skušnjah zadnjih let izmodreni. Najnovejša praska med „Slov. Narodom“ in „Slovencem“ pa te vere pač ne potrjuje. Nečem misliti, da „Slovenski Narod“ gledé narodnih teženj nima poštenega namena; toda po sredstvih, kojih se je začel zdaj poprijemati, moram soditi, da mu pomanjkuje politične spretnosti, previdnosti. Toliko da je poginil zloglasni „Tagblatt“, začel je med nami delati združbo — „Sl. Narod.“ Kedor koli z mirnim duhom prečta „Slovenčev“ članek: „Pomagajmo si sami“, priobčen v št. 94. t. l., mora priznati, da je „Sl. N.“ prilično za svoj žolčni napad prav iz trte izvil. Kteri poštenjak more šteti „Slovenca“ v zlo, da je domačine v omenjenem članku opozoril na nekatere pomanjkljivosti v narodnih zadevah, iskreno želeč, da se odpravijo? In če kak nemšk nam v principu nasproten list iz tacih izjav kuje zá-se kapital, mu li sme národen list v to še pomagati? Ni li „Slov. N.“ s svojo prepirljivostjo nas pri naših nasprotnikih bolj osmešil, nego povzdignil? In če tudi najde smet v očeh svojega brata, sme li pozabiti na bruno, ki ga je „Slov. N.“ pred nekoliko leti kazal v svojih očeh? Ali ga mar še nosi? Toda nočem delati rekriminacij, bodi pozabljeno, kar je bilo. Svetoval bi vendar „Slov. Narod“, naj ne luča kamenja na hišo svojega sosedu, ko on prebiva pod streho stekleno.

Pisalec teh vrstic je v principu za to, da bi se „Slovenec“ in „Sl. Narod“ spojila v en pošten, dobro uredovan dnevnik, uredovan namreč v smislu gesla „Slovenčevega“: „Vse za vero, dom in cesarja.“ Kdor je v resnici vnet za blagor milega nam naroda slovenskega,

ter hoče javno delovati za prospeh blagostanja njegovega, mora se poprijeti tega gesla. Ves značaj, vsa svojstva naroda slovenskega, vcepjena mu po naravi, in po zunanjih pozitivnih zakonih, terjajo ta modus procedendi. Le v tem znamenji bomo zmagali. Po najnovejših činih „Narodovih“ kolovodij soditi „Naroda“ ni volja, prisvojiti si omenjeno geslo. Da mu ni le za osobnost „Slovenčevih“ glavnih sodelalcev, priča njegovo veselje nad demonstrativnim požigom lista „Slovenca“ v čitalnici. S tem „Narod“ zaničuje stvar, ki jo „Sl.“ zagovarja, žali in obsojuje njegove somišljenike. S svojim bujskanjem [zoper „Slovenca“ kaže „Narod“, da bi „Slovenca“ rad spodrinil, mesto da bi skušal, ž njim pobratiti se. Pisalec teh vrst ve sicer ločiti osobne napade od stvarnih ter se ne dá lahko po osobnih prepirih urednikov tudi slovenskih listov odvrtni od stvarnega smotra, — toda strastno ropotanje „Narodovo“, sega predaleč, in se preblizo dotika „Slovenčeve“ stvari. Ker se mi toraj iz teh razlogov program „Narodov“ dozdeva silno sumljiv, in ker se pri svojem dolgoletnem obstanku in pri vseh svojih skušnjah ni še toliko spametoval, da bi spoznal, kako škodljivo je za narodno stvar, slogo med domačini razdirati, duhove razburjevati, ogenj prepirljivosti netiti, oklenem se s celim srcem misli, ki jo je sprožil neki dopisnik z Gorenjskega v „Slov.“ šte. 105. „Slovenec“ naj se razširi, naj postane dnevnik, da bi zjedini in k delu probudil tako izvrstne pisateljske moči, ki zdaj večji del — počivajo. Na ramah dveh, borno nagrađovanih delavskih moči sloni do malega vse delo za „Slovenca.“ In pri tacih razmerah bi hotel kdo tirjati od njega dovršenost! Pomagajmo si sami — z združenimi močmi, gmotnimi in duševnimi, in prospeh bo gotov.

Z Dolenskega, 26. septembra. — 11. septembra t. l. sem se peljal po južni železnici v Ljubljano v tretjem razredu. Na „Zidanem mostu“ se je nenadoma nagnjetlo v isti voz mnogo vojaških odpušencev domačega polka Khunovega, pridših iz Dunaja. Ostal sem med njimi, češ, med domač mi fanti se bo že prebilo. Toda, ni trajalo dolgo, kar so začeli „urlavbarsko“ surovost prodajati v taki meri, da se mi je kar gjusilo, poslušati jih. Peklensko

preklinjevanje, grdo kvantanje in žaljivo kvasanje — to jim je vrelo iz umazanih ust, kakor gost dim iz črnega dimnika. Molčal sem, in trpel, češ, saj ta gojusoba menda ne bo trajala ves čas do Ljubljane. Že smo imeli par postaj za seboj, kar ž njih pogovorov čujem, da je njih večina z ljubljanske okolice. Dva izmed njih sta bila posebno razuzdana, ter sta svoja dolga jezika stegovala tudi na f. . . e, prav nespodobno o duhovskih opravilih blebetaje. Nisem mogel več prenašati te surove družbe, in pri prvi naslednji postaji sem presedel v drugi razred.

Ne bi te dogodbe obešal na zvou javnosti, ko ne bi bil prepričan, da si šteje „Slovenec“ v dolžnost, pospeševati občeno pravost med slovenskim ljudstvom. Naj bi si slovenski fantje vendar dobro zapomnili, da jim taka surovost nikakor ni v čast, ampak v sramoto. Olikano obnašanje, spodobno vedenje, to je prvo, kar se terja od vsacega, ki ide med svet, bodi si kmet, delavec, ali pa „urlavbar.“ Kako grd madež ostane vtisnjen ljudem, med kterimi ne more ostati olikan človek! Če že tujca tako obnašanje raznejevolji, mora domačinu zajedno vžaliti srce, da se na domačih tleh nahaja še toliko duševnega gnoja.

Usiluje se mi pri tem premišljevanji še neko drugo vprašanje, od kodi namreč pride, da se naši fantje ravno pri vojaščini tako zelo popačijo? Tako surovih vendar ne dobivajo tje, kakor jih pošiljajo nazaj! Ali občna olikanost nima nič veljave v vojašnicah? Ali je morda surovost, ki jo dosluženi vojaki trosijo po svetu, sad vojaške izgoje? Malo več olikanosti pri vojaškem vežbanji menda ne bi škodovalo javnim koristim, za ktere ima delovati tudi vojaštvo.

Od Celja, 24. septembra. (Slomšekovi spominki. — Zbrani spisi. — Izreki.*) Danes je dopoljenih 18 let, odkar so nepozabljivi naš knez in škof Anton Martin Slomšek zatisnili svoje trudne oči za to minljivo življenje, ali njihov duh, hvala Bogu! še živi, ter usema Slovence k pridnemu delovanju na cerkvenem,

*) Se je zadnjič zakasnilo, zato se tudi v drugem ni mogla spolniti Vaša želja. Hvala lepa! Vreda.

spominjate črnega Anže-ta, kterega ste več noči v gradu tako gostoljubno prenočili, nazadnje hoteli preskrbeti iz gole dobrotljivosti za celo življenje v kaznovalnici!“

„In vi gozdaar, ste tudi tukaj! — začne drugi, — pokažite vendar, ako imate še prsni oklep pri sebi, kakor takrat, ko ste mi mojega Petra ustrelili in vam moja dobro pomerjena krogla ni mogla luči življenja izpihniti.“

Izgovorivši, zgrabi Jožeta na prsih ter mu telovnik raztrga, da mu molek, kterega je vedno pri sebi nosil, pade na tla.

„Kaj vraga — se zasmehja ropar, — to so ti junaki! Vi gospod gozdnar ste pa kaj kmali postali stara baba!“ In na ves glas se začne smejati vsa druhal.

„Jezus, Marija! — zakliče mladeneč, ki je zraven Jožeta stal in svetilnice držal v rokah — to je molek moje matere. O dajte mi ga vendar, prosim vas lepo!“

„Na tukaj ga imaš — reče poglavar — nobeden ti ga ne bo zavidal; ali povem ti — preti dalje — ako le en sam očenaš na nj zmoliš, te gotovo ž njim zadavim.“

Naglo se sklone mladeneč, pobere molek, ter ga varno shrani. Jože ga pogleda bistro in ob enem mlo. Mladeneč ni mogel prena-

šati njegovega pogleda in se hitro na tihem odstrani proč.

„E, vendar se vsedite gospod grof k nam; saj smo, kakor vidite, samo pošteni ljudje in plemeniti“, se šali zopet drugi ropar. Grof se pa zaničljivo obrne od njih ne vedoč, kaj bi počel.

„O kako ste ošabni, milostni gospod! — reče glavar — znabiti zavoljo tega niste radi v naši družini, ker ste spoteni in potrebujete počitka. Tega bote kmali imeb.“

„Primož! — zakliče potem — odpelji oba gospoda gosta v svetlo sobo št. 1., kjer je pripravljena mehka postelja; ne pozabi jima postreči z belim vinom in namazanim kruhom. Naša gosta se ne smeta pritožiti zoper našo gostoljubnost.“ In zopet se zaničljivo zakrohota roparska druhal vedoč, kaj pomenijo poglavarjeve besede.

Primož pa odpelje vjeta, ju surovo pehaje po temnih prehodih in suvaje po podzemeljskih izprsti narejenih stopnicah pripelje v temno močvirno luknjo, iz ktere se je vzdigoval neprenosljiv smrad. Dá jima vrček vode in plesnjevoga kruha rekoč: „Naj vama dobro tekne! tako dobro še nista večerjajala.“ Kazaje na slamo v koticu nadaljuje:

„Na to posteljo se bodeta pa vlegla. Lahko noč!“ Izgovorivši ju zapusti neusmiljeni človek.

Grofu se nehote v pest krčijo prsti; najrajši bi, besen pribajaje vse okoli sebe razdrobil, ali nima se nad kom znositi. Jože pa zre temnega obraza pred sé in se ne boji tako zelo za-se kakor za svojega gospoda: po hudobnih in po meščevanji hrepenečih roparjev se je dalo pričakovati najgrozovitneje mučenje. Ob enem se spomni, kako je danes spoznal Janeza, sina stare ženice, po molku, kteri ga je tako presunil, da je kar zakričal. Skuša potem grofa tolažiti, in moli na prste rožni venec, da bi spolnil, kar je obljubil, ko je bil ozdravil, namreč vsaki dan moliti rožni venec v hvaležni spomin za rešitev. Ko zmoli, se čuti nekako pokrepčanega in se vleže z grofom vred na slamo; ali skrb in strah odganjata spanje, da ni moč očesa zatisniti.

Ko v žalosti in nejevolji premišljuje, kaj bi sedaj storila, se naenkrat od daleč nekaj zasveti in kmali zapazita, da se proti njima neka luč pomiče. Bliza se bolj in bolj, nepopisljivo veselje ju obide ko zagledata samega Janeza. Najrajši bi bila od zgolj veselja zavriskala; ali Janez, prste na usta držeč v znamenje, da naj molčita, jima pomiguje, da

političnem, kakor narodnem polju. Kdo da so nam bili Slomšek, oznanovali bodo še prihodnjim rodovom napisi na spomenikih, ktere so hvaležni Slovenci temu prvaku slovenskega naroda postavili na Ponkvi, kjer so se pred 80 leti (26./11. 800) rodili, in v Mariboru, kjer so (24./9. 1862) svoj zemeljski tek končali. Anton Martin Slomšek zjedini so vse štajarske Slovence pod eno višpastirsko palico — bili so svojim ovčicam najboljši pastir — bili so vsemu slovenskemu narodu buditelj — najrodovitnejši pisatelj in najbolj priljubljeni pesnik.

Ptujski vikarij, vis. č. g. Miha Lendovšek lotil se je pred 4 leti težavnega, pa vse hvale vrednega dela „zbrati in uređeno izdati Slomškovo literarno zapuščino.“ Žalibožel da mu doslej, ukljub krepke podpore od strani tiskarnice družbe sv. Mohora — samo zavolj pomanjkanja naročnikov — ni bilo mogoče več kakor tri knjige „Slomškovih zbranih spisov“ na svetlo spraviti. Sezimo po teh knjigah, da kmalo nove beli dan zagledajo. Gradiva je še mnogo, mnogo nabranega in že za tisek priredjenega. Ako bomo imeli zbrane vse Slomškove spise, potem bomo še le spoznali, koliki velikani da so bili Slomšek. Sme se reči, da nobeno polje literarnega delovanja jim ni bilo neznano, pa so se odlikovali kot cerkveni govornik, životopisec in pesnik.

Naš učiteljski list „Popotnik“, si s hvale vredno marljivostjo prizadeva Slovincem dokazati, da so Slomšek bili tudi velik pedagog ali učenik prave izreje otrok. „Slovenec“ gotovo ni mislil nikogar žaliti, ko je izrekel skromno željo, naj bi „Popotnik“ pri „Slomškovih izrekih“ navedel tudi vire, iz katerih da jih zajemlje! Ta misel se je menda tudi g. zbiratelju Slomškovih izrekov prikupila, ker pri „drugi zbirki Slomškovih izrekov“ nahajamo citirane knjige, iz katerih jih je posnel. Zdelo se mu je še pa tudi nekaj drugega potrebnega.

Kot uvod k tej „drugi zbirki“ izrazil je svojo nevoljo nad „Slov.“ dopisnikom, ki se je predrznil dvomiti, so li vsi v 1. zbirki navedeni „Slomškovih“ izreki „nepopačeni“ — („apokrifne“ jih nihče ni imenovane, ker doslej še ne poznamo slovenskega pedagoga, ki bi bil znal o poduku in odgoji tako jedernato pisati

ali govoriti, kakor Slomšek) — pa pri tem se mu je zgodila mala nesreča. Iz „Drobtinic“ l. 1846 str. 181 navedel je dva stavka, katerih pa — slučajno — nobeden ni „nepopačen.“ „Kedar so otroci prave starosti, dajte jih v šolo. — Do štirinajstega leta otroci niso za delo, ampak za nauk.“ Tako „Popotnik“. V „Drob.“ pa se ta stavka glasita tako-le: „So otroci v pravi starosti okoli sedmega leta, dajte jih v šolo; ali saj h krščanskemu nauku skrbno pošiljajte jih, ne le ob nedeljah in praznikih, ampak tudi ob delalnikih. Od sedmega do štirinajstega leta otroci niso za delo, ampak za nauk.“ — „Sedmo leto“ je gosp. zbiratelj „Slomškovih izrekov“ pri obeh stavkih izpustil, menda zato, ker drugače bi iz njih tudi na videz ne bi bil mogel dokazati, da so bili Slomšek za to preljubo osemletno šolsko dobo. Tako svojevoljno se pa izreki ne smejo striči, da se komu ne zgodi kakor onemu protestantskemu pastorku, kateremu je katoliški župnik dokazal iz sv. pisma, da se mora — obesiti! Zgodba je menda znana? V neki vasi, kakor se na Nemškem pogosto nahaja, bila sta katoliški župnik in protest. pastor sosed. Pastor je v svojih pridigah iz sv. pisma najčudnejše reči dokazoval. Katol. župnik mu nekega dne reče: „Gospod sosed, tako se izreki sv. pisma ne navajajo!“ „Mar nisem po sv. pismu pridigoval?“ zavrne pastor. „Če se sme sv. pismo tako citirati, kakor vi delate,“ odgovori katol. župnik, „hočem vam iz sv. pisma dokazati, da se morate obesiti!“ „No! to bi pa rad slišal“, pravi pastor. „Le poslušajte!“ reče katol. župnik. „Zuano vam je, kar sv. evangelij pripoveduje o Iškarjotu, da je, vrgši srebrnike v v tempelj odšel in se obesil.“ „To je res“, odostavi pastor, „tako pripoveduje evangelist Matevž 27, poglavje 5. v.“ „Pri sv. evangelistu Lukežu pa beremo v 10. poglavju 37. vrsti naročilo Kristusovo: Pojdi in stori enako!“ — oddvori katol. župnik pastorku, ki ga sedaj ves osupnjen gleda. Da bi se bil potem obesil, mi ni znano!

Kadar mi g. zbiratelj „Slomškovih izrekov“ iz zgoraj navedenih dveh stavkov, kakor so v „Drobt.“, dokaže, da so bili Slomšek za novošegno šolsko dobo, mu bodem iz Slomškovih nepopačenih izrekov dopričal, da

naj mu hitro sledita. Samo veselje nese vse tri, da so molčé in po prstih skakljaje leteli iz podzemeljske luknje. Janez hiti naprej pot kazaje po drugi strani, kjer so notri prišli; potem so morali le kobacati po vsih štirih, da naposled pridejo do skalnate stene, pri kateri je bila pristavljena lestva. Po tej se še le splazijo skozi s hosto in grmovjem zadelano jamo na prosto. Janez potegne še lestvo za seboj ter jo skrbno skrrije. Nemudoma hite še nekoliko časa čez grm in strm, da prispó na kolovozno pot v drugi dolini. In zdaj še le spregovori Janez po dolgem molčanji, ko so si bili življenja svesti.

Grof strastno objame Janeza in ga imenuje svojega rešitelja.

„Ne jaz, ampak ta-le je vaš rešitelj!“ ga zavrne Janez kazaje na molek, kterega je potegnul iz žepa in rožljaje z njim dejal v grofovo dlan. Ali grof je še dobro vedel in se spomnil, kako je še zjutraj Jožeta zasmehoval zaradi molka in zavoljo tega si ni upal druge besedice ziniti kakor: „odpusti naj mi preusmiljeni Bog! kaj ne Jože, da mi ti odpustiš!“

„Ko je vas, gospod gozdinar — nadaljuje Janez — širokopleči Oražem za telovnik zgrabil in iz njega molek stresel, sem ga koj spo-

znal, da je moje matere. In v tistem trenutku me je hujski zbudilo, kakor da bi mi bil kdo oster meč v srcé porinil. Bilo mi je, kakor da bi videl mater pred seboj stati, kateri so mi kmali jokaje in zdihovaje, kmali proseče in preteče kazali na molek, na kterega sem v mladosti tako goreče molil. Kakor sta videla, sem kar planil po njem. Ko sem ga pa dobil v roke, sem se v neizrekljivih bolečinah srcá po grmovji plazeč odстранjaval od hudobne druhalí. Jokal sem in se ihtil kakor majhno dete, kajti misel: „ako bi te videli tvoja mati, v kaki družini si zdaj, bi žalosti umrlí“ mi je vzbudila nepopisljive občutke in notranjo vojko. Prihodnjo noč bi bil postal pravi ud tolovajske druhalí, ako bi se bil predrzno obnašal pri ropanji nekega tri ure oddaljenega mlina, kterega smo nameravali popolnem sprazniti. Molek v roki držeč sem se boril v notranjem ter Boga prosil pomoč, da rešim samega sebe in vsju, naj me že stane kolikor hoče, če tudi življenje. Vrnem se nazaj tako blizo vas, da sem slišal, ko je bilo Prímažu naročeno, naj vaju odpelje v luknjo, iz ktere bi ne bila nikdar več prišla živa. Kar sem jaz sklenil, je Bog spolnil; hvala mu bodi, da nas je vse tri tako čudno rešil!“ (Konec prih.)

so oni o ljudskih šolah celo drugače mislili, kakor nova šolska postava o njej govori. Toliko v obrambo „Slov.“ kakor Slomškovega imena, čegar duh naj vedno Slovence vodi!

Resnicoljub mlajši.

Iz Štajarskega, 26. septembra. — (Dijaki — vojšaki; „šulverein“; „ubogi Gašpar.“) Male kakor srednje šole so se pri nas zopet začele. Kakor na kljub ministru nauka in bogočastja, ki je naročil stariše svariti, naj ne bi toliko otrok v latinske šole pošiljali, se je letos na neki tukajšnji gimnaziji skoraj dvakrat toliko učencev za I. razred oglasilo, kakor so jih druga leta imeli. Ali ne bi bilo dobro, ako bi se zopet vpeljala prepoved, da se nobeden učenec po dovršenem 12. letu brez posebnega dovoljenja v latinske šole ne sprejme? Naši kmetje bi saj ne imeli toliko stroškov za — vojake. Koliko dijakov pride že v peti in šesti, da celó že v četrti latinski šoli na odbiranje! Ako ga za vojšaka potrdijo, mu malo koristijo z odpustom, kterega mu dovolijo za izšolanje. Takšen mladenič ni ne dijak ne vojak, ampak nezsupno gleda v bodočnost, ter premišljuje, ali bi se še učil, ali bi vse na strani pustil? — Znan mi je prav vrli mladenič, ki je z velikim trudom dovršil osmo latinsko šolo. — Srčno rad bi stopil v duhovščino — ali vojaški stan, v kterega so ga že kot šestošolca odbrali, stoji mu na potu! Ne gotovo je, ali mu bodo svitli cesar odpust podajšali, ker ima vsled posebne nezgode izpit zrelosti popravljati. — Ali je pri Vas nemški „šulverein“ že ktero učilnico v pribežališče cartani nemški mladini odpril? Pri nas še doslej o njem ni bilo drugega slišati, kakor da pri liberalnih mestnih in okrajnih zastopih prav pridno stotake v dar pobera. Ali ne bi bili Vaši mestni očetje zamogli Vaše protestantske šole onemu „šulvereinu“ prepustiti? Pa kam bi Ljubljanačani šli potem z denarjem, kterega bodo za „Laibacher-Lose“ skupili? — „Šulverein“ naj le stavi svoje ponemčevalnice — kakoršne smo že imeli, se pa vendar niso mogle v tolikih letih narodne čuti zatreti. Ustanovitelji teh nemškucarskih šol naj si pa tudi poščejo kateketov, ki jim bodo pomagali njih nemoralčen princip izvrševati. Krepko upiranje prečast. krškega knezoškofijstva proti ponemčevanju ljudskih šol nam je porok, da nobena cerkvena oblast na naši slovenski zemlji ne bode silila kateketov v takšnih nemškucarskih šolah slovenskim otrokom nemški krščanski nauk razlagati! Ali se mar povrnejo časi, kateri so bili takrat, ko „Fošnerjev ubogi Gašpar“ še ni v šole hodil? Od g. kaplana na Prihovi se je bil naučil slovenski brati. Naprosi toraj očeta, naj bi mu kupili sv. evangeljske bukve. Oče grejo v Celje k bukvarju, ter kupijo za Gašparja „sv. evangelije.“ Kako se Gašpar oveseli, ko od daleč nove bukve zgleđa — ali kako se mu pri srcu mlo stori, ko bukve odpre — pa jih ne zna brati, ker bile so — nemške. Oče nesejo drugi dan brez odloga 5 ur daleč nemški evangelij nazaj v Celje, ter prosijo bukvarja, naj jim dá slovenskega. Ali bukvar — Bog mu grehe odpusti! — zareži nad očetom: „niks bindiš“, — fant naj se uči nemški — ker cesar so zapovedali, da mora vse nemški biti!“ — Da, da, res hudo se je nemškutarilo po šolah in drugodi — da bi pa oni časi se v naši dneh zamogli povrniti, tega ne verjamem — ampak rajši plučam en groš!

Iz Celovca 27. sept. (Uradniške spremembe; mir in pokoj!) — Pred durmi so nam imenitne premembe. C. kr. poglavar gosp. grof Lodron se poda v pokoj; — njegov namestnik

gosp. Novak gre v Bosno, — okrajni glavar gosp. Eizinger je že stopil v pokoj, in dva okrajna glavarja se menda tudi že napravljata za počitek. Na mesto Eizingerjevo je prišel spet trd Nemeč gosp. Weindorfer, ako ravno steje Beljaška glavarija 29 500 Nemcev, pa tudi 24.734 Slovencev. Kaj pravi k temu §. 19 naših temeljnih državnih postav? — Govori se, da mesto Novakovo prevzame gosp. Kronik in da na tega mesto pride trd Nemeč, namreč gospod Štanfel, tako da dobi Celovška glavarija trdega Nemca za glavarja. Ta okrajna glavarija šteje 28.143 Slovencev, a vsega skup le 23 187 Nemcev (tudi ponemčenih). Ako se ta govorica potrdi in vresniči, bodemo Slovenci spet prašali: Kaj pravi k temu §. 19 naših temeljnih državnih postav? — Tudi cela Koroška dežela dobi novega c. kr. namestnika; koga neki? Številke kažejo, da bi imeli dobiti gospoda, naj si je Nemeč, Slovenec ali Talijan ali kake druge narodnosti, gospoda, ki z n a slovenski. Nemcev je na Koroškem 201 029, Slovencev pa 110.414; treba je pa še pristaviti, da je 13 far ali župnij, v katerih prebiva 20.950 Nemcev in Slovencev. Dalje gre še vedeti, da je šteto mesto Celovec, kjer je pri slovenski pridigi cerkev natlačena, dalje Beljak, Potabljo, Naborjet, Trbiž, Blatnigrad in še drugi mejni kraji med čisto nemške kraje. Ni toraj prenapeto, da za gotovo pričakujemo c. kr. namestnika, ki koda zmožen slovenskega jezika. Dajte nam ravnopravnosti, kakor nam gre po §. 19. —

Kakor Mariborčane je tudi nas v Celovcu, in mislim vse rodoljube po Koroškem, hudo zbolelo, da l celó razžalilo to, kar počenja „Slov. Narod.“ Brali smo Haderlapov sostavek, pa ni se nam sanjalo, da bode zavoljo njega tako grda in strastna pravda. Še le zdaj se nam Nemci prav smejejo in nam oponašajo. Kar nas je vernih Slovencev, stojimo na strani Vaši, ker nam narodnost sama nič ne velja, temveč vera in narodnost. Nismo in ne bomo pozabili, kako se je „Sl. Narod“ zastran vere in duhovščine obnašal; zdaj je sicer miren, pa bojimo se, kaj bode, če bi spet stari liberalni veter potegnili. Zatorej „Slovenec!“ stoj moško in le to glej, da bodeš „dnevnik!“ K temu božja pomoč!

Domače novice.

V Ljubljani, 30. septembra.

(„Slovenski Narod“) je v torek nadaljeval svoje napade na „Slovenca“, J. Aléšovca in F. Haderlapa. Mi na ta spis ne odgovarjamo nič, ker je po Jurčičevo zaviti in nimamo časa prepirati se še dalje s tako zagrizenimi in prevzetnimi ljudmi, kakor je pisalec onega sestavka. Namestu nas naj govoré glasovi z ust častitljivih gospodov z unanjih krajev, kakoršnih je danes že nekaj v listu — mirnih in reči se držéčih, ne pa divjih, osebe napadajočih.

(Vabilo.) Podpisani odbor naznanja, da se prične s 1. oktobrom v čitalnici poduk v petji za gospode in gospodične. Za gospode bo pevska šola vsak ponedeljek in vsako sredo ob 8. uri zvečer, za gospodične vsak četrtek ob 7. uri. Pevske vaje za možki zbor so kakor dosedaj ob torkih in petkih točno od 8. do 9. ure. Kdor se hoče v pevsko šolo oglašiti ali pa vstopiti v pevski zbor, naj to stori o omenjenih dneh in urah v čitalnični pevski sobi. 1. nadstropje. K obilni udeležbi vabi čitalnični odbor.

(Javna Tombola) na trgu v „zvezd.“ bo, kakor lansko leto, v nedeljo popoldne na korist občnega društva za podporo bolnikov in

požarne brambe ljubljanske. Vsi dobitki znašajo 275 gld.; prva tombola 100 gld. druga 50 gld. Listki se prodajajo po 20 kr.

(Iz seje deželnega odbora 24. dne t. m.) Deželni odbor je osnoval v sirotnici za dečke, ki se bode že letos provizorično otvorila, 29 novih ustanov iz sirotinskega zaklada, ter določil, da se poleg 20 deklic, ki že zdaj bivajo v Lichtenturnovi sirotnici, dodá še 23 deklic. Vrhu tega je deželni odbor oddal tudi še nekatere sirotinske ustanove, ktere se, kakor doslej, izplačevale bodo na roko. V sirotnico za dečke so bili sprejeti: 1) Delost Mihael iz Koritnice, okraj postojnski, 2) Droljec Mihael iz Srednjevasi, okraj kamniški, 3) Fajdiga Karol iz Kamnika, 4) Fridigi Franc iz Pugleda, okraj kamniški, 5) Jaklič Franc iz Podgorice, okraj kočevski, 6) Jančar Jernej iz Vnanjarjev, okraj ljubljanske okolice, 7) Klančar Anto iz Št. Marjete, okraj krški, 8) Maslo Jakob iz Ostrožnegabrda, okraj postojnski, 9) Mazovnik Alojzij iz Ljubljane, 10) Nastran Valentin iz Šške, 11) Per Janez iz Mengša, 12) Strekelj Janez iz Pungerta, okraj ljubljanske okolice, 13) Lavrič Anton iz Hudega Vrha, okraj kočevski, 14) Hotujec Matija iz Bedna, okraj črnomaljski, 15) Bogataj Peregrin iz Brezovice, okraj ljubljanske okolice, 16) Kralj Franc iz Ljubljane, 17) Lavrič Peter iz Loke, okraj kamniški, 18) Fajfar Franc iz Primskovega, okraj kranjski, 19) Poljanec Janez iz Škofjeloke, 20) Rus Jožef iz Kopolj, okraj kočevski, 21) Špehar Peter iz Zapudij, okraj črnomaljski, 22) Zaman Janez iz Kostrelnice, okraj litijski, 23) Gregorič Franc iz Novomesta, 24) Jeriha Janez iz Šmartna, okraj litijski, 25) Urbas Anton iz Mojstrane, okraj radoljski, 26) Basak Franc iz Gradiš, okraj kamniški, 27) Kmet Janez iz Kostanjevice, 28) Bratkovič Karol iz Šent-Jernej, 29) Škamperle Janez iz Dolenje vasi, okraj postojnski.

V Lichtenturnovo sirotnico za deklice so bile sprejete: 1) Butala Ana iz Tanče gore, okraj črnomaljski, 2) Noč Barbara iz Javornika, okraj radoljski, 3) Gerlovič Ana iz sv. Križa, okraj krški, 4) Jančar Neža iz Vnanjarjev, okraj litijski, 5) Kovačič Jerica iz Slavine, okraj postojnski, 6) Krašovic Jahana iz Vrhnik, 7) Poženel Franciška iz Idrije, 8) Zaplotnik Katarina iz Kranja, 9) Potočnik Marija iz Virloga, okraj kranjski, 10) Bogataj Franciška iz Brezovice, okraj ljubljanske okolice, 11) Kos Alojzija iz Kamnika, 12) Lavtizar Marija iz Ljubljane, 13) Pavlin Emilija iz Senožec, 14) Bratkovič Doroteja iz Ljubljane, 15) Meglič Franciška iz Studenca, okraj ljubljanske okolice, 16) Košir Albina iz Smlednika, 17) Barantin Ana iz Šent Mihela, okraj novomeški, 18) Judnič Marija iz Čudnegasela, okraj črnomaljski, 19) Lavrič Albin iz Trzina, 20) Sidar Antonija iz Kostla, okraj kočevski, 21) Novak Johana iz Knežaka, okraj postojnski, 22) Žele Marija iz Petelin, okraj postojnski, 23) Jenko Mariana iz Reteč, okraj kranjski.

Sirotinske ustanove na roko izplačane bodo dobili: Dular Valentin iz Dvora, okraj novomeški, Košmerl Jakob iz Travnika, okraj kočevski, Rupnik Franc iz Gorenje vasi, okraj logaški, Pirc Franc iz Irčjevasi, okraj novomeški, Plut Matija iz Jelševnika, okraj črnomaljski, Vardjan Leopold iz Črnomlja, Stroj Alojzij iz Lipence, okraj radoljski, Jančarič Anton iz Spodnje Košane, okraj postojnski, Ahlin Rudolf iz Novomesta, Jerak Valentin iz Podgore, okraj kamniški, Omerza Janez iz Vodice, okraj kamniški, Zupančič Jakob iz Vač okraj litijski, Jereb Sofija iz Novomesta, Smerdel Marija iz Senožec, Štegelj Rozalija iz

Fužin poleg Šturije, okraj postojnski, Lercher Justina iz Ljubljane, Hegler Franciška iz Raplovega, okraj kočevski, Lenasi Josefa iz Cirkovske vasi, okraj logaški, Baumgartner Antonija iz Mekin, okraj kamniški, Lakovec Neža iz Cegelnice, okraj kranjski, Kanduč Marija iz Tenetiš, okraj litijski, Benkovič Johana iz Škofje Loke, Janežič Antonija iz Pristave, okraj kamniški, Bizjan Marijana iz Ježice, okraj ljubljanske okolice, Vogelink Flora iz Ljubljane.

(Seja dne 28. t. m.) Deželna ustanova na posebni obrtnijski šoli na Dunaji za rezljanje lesá podelila se je Juriju Trampošu iz Reichenaua v kočevskem okraji. — Za prisilno delalnico je deželni odbor imenoval Franca Kunaverja za paznika 1. razreda, Antona Osterca za paznika 2. razreda. „Nov.“

(Umrli) je sinoči po daljem bolehanji g. A. Gnjezda, kavarnar in lastnik gostilne pri „Slonu.“

Razne reči.

— Vabilo k slovesnemu blagoslovljenju nove zastave národne čitalnice v Šent-Vidi nad Ljubljano v nedeljo dné 3 oktobra 1880. Program: 1. Pozdrav došlih gostov. 2. Blagoslav zastave. 3. „Slavnostni govor.“ 4. Slovesni obhod z zastavami po vasi. Vmes igra ljubljanska mestna godba. 5. Tombola s primernimi dobitki, (se začne ob 6. uri zvečer.) 6. „Berite Novice“, veseloigra v 1 dejanji. 7. „Skrivna sóba“, veseloigra v 2 spremenih. Vmes petje slovenskih, národnih pesem v sestavnem in razstavnem soglasji. 8. Prosta zabava. — Začetek ob 3. uri popoldné. Odbor.

— Iz Podgraj na istrsko-kranjski meji se nam piše: Dvojna nesreča se je pripetila letos Kastavskim ljudem, ki iščejo bornega zaslúška na znožji gore Snežniške. Pred nekoliko časa je oglarja hrast ravno posekan tako hudo vdaril, da je revež čez malo dni nepreviden umrl. Ranjci je zapustil siromašne otroke in tužno vdovo. — Včeraj je 24letnega mladenča, tudi Kastavca, delajočega vožno pot od tod v gojzd Snežniški in Čubranski nima tako strašno zadela v sence in rebra, da je nesrečni hipoma preminul. — Lani ni bila pri nas dobra letina, a letos je popolnoma slaba. Meseca julija je toča potokla pridelke, da so ljudje to malo kar imajo, pokozili, ker požeti ni bilo mogoče prazne polomljene slame. Sedaj črni krompir, poglavitni pridelek bornega ljudstva!

Nagrobni križi

s pravim zlatom pozlačeni in najlepšimi napisi se dobivajo pri meni na izbero. Tudi najzvrstnejše koroško železo, jeklo, pluzne lemeže, sploh vse železne gospodarske orode z najboljšega blaga izdelano prodajam po najnižjih censh

Sp. Pesslak,

(3) gledališke ulice št. 8 blizo frančiškanske cerkve.

Telegrafične denarne cene 29. septembra.

Papirna renta 71.05 — Srebrna renta 72.15 — Zlata renta 87.15 — 1880letno državno posojilo 131.20 Bankine akcije 826 — Kreditne akcije 288 — — London 118.20 — — Ces. kr. cekini 5.60. — 20-frankov 9.43.

J. Blaznikovi nasledniki v Ljubljani.